

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

SSN Oktawian Nawrot

w sprawach z protestów wyborczych Z. D. H.
przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora
Generalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 31 lipca 2020 r.

wyraża opinię, że zarzut protestu jest niezasadny.

UZASADNIENIE

W dniu 16 lipca 2020 r. Sądu Najwyższego, za pośrednictwem konsula Generalnego w L, Z. D. H., na podstawie art. 321 § 1 w zw. z art. 82 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 684 ze zm., dalej: k.wyb.) oraz w zw. z art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz. U. poz. 979, dalej: u.wyb.2020) wniosła protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, które dotyczyły głosowania za granicą, zarzucając naruszenie art. 6 ust. 2 u.wyb.2020 przez nedoręczenie. Protestujący wskazywali, że mimo zgłoszonego zamiaru głosowania

korespondencyjnego, nie otrzymali pakietu wyborczego umożliwiającego oddanie głosu. W uzasadnieniu swojego stanowiska protestujący wyjaśniali, że chociaż ich zarzut odnosi się wprost do naruszenia art. 6 ust. 2 u.wyb.2020, to przepis ten należy odczytywać, jako „dotyczący głosowania” w rozumieniu art. 82 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (t.j. Dz.U. 2019, poz. 684, dalej: k.wyb.). Wnosząca protest wskazała, że 13 czerwca 202 r. zgłosiła zamiar głosowania korespondencyjnego drogą elektroniczną, dochowując wszelkich wymogów określonych w art. 3 u.wyb.2020.

Jako dowody wnosząca protest przedłożyła wydruki: potwierdzenia przyjęcia wniosku o dopisanie do spisu wyborców za granicą; korespondencji mailowej z konsulem RP w L., potwierdzające, że pakiet przed I turą wyborów nie został doręczony z winy operatora pocztowego wraz z zobowiązaniem konsula do przesłania pakietu na II turę wyborów przesyłką kurierską.

Konsul RP w L. potwierdził, że wnosząca protest była ujęta w spisie wyborców w L., a pakiet wyborczy został wysłany przed II turą wyborów przesyłką przyspieszoną w dniu 2 lipca 2020 r., jednak nie głosowała w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w L. Zgodnie z informacjami uzyskanymi od p. poczty, wszystkie przesyłki tej kategorii powinny być dostarczone maksymalnie w ciągu 2 dni od wysłania (do wszystkich części kraju). Konsul podkreślił także, że pozostali wyborcy przebywający na M. otrzymali przesyłki przed I turą wyborów na czas.

W odpowiedzi na podniesione przez Z. D. H. zarzuty Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: PKW) wyjaśniła, że działając na podstawie art. 6 ust. 2 u.wyb.2020, konsul, nie później niż 6 dni przed dniem wyborów, był zobowiązany wysłać pakiet wyborczy do wyborcy wpisanego do spisu wyborców, który wyraził zamiar głosowania korespondencyjnego za granicą. Wskazany przepis umożliwiał konsulowi przekazywanie pakietów wyborczych również w inny sposób, jeżeli operator wykonujący usługi pocztowe lub przewozowe w państwie przyjmującym nie dawał rękojmi należytego wykonania usługi przesyłki nierejestrowanej. Zgodnie z wyjaśnieniami przedstawianymi przez właściwych konsułów, zarówno przed pierwszą, jak i drugą turą wyborów wysłano pakiety wyborcze zgłoszonym wyborcom. W tej sytuacji nie doszło do naruszenia prawa wyborczego. W piśmie PKW podkreślano przy tym, że nawet gdyby uznać zarzut protestów za zasadny, to

i tak ewentualne naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów z uwagi na różnicę głosów między kandydatami w ponownym głosowaniu w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. PKW wyjaśniała, że różnica między liczbą wyborców, do których wysłano pakiety wyborcze w kraju i za granicą (704 111), a liczbą otrzymanych przez obwodowe komisje wyborcze kopert zwrotnych (614 631) wyniosła 89 480. Gdyby przyjąć – jak podkreślała PKW – że wszystkie przypadki nieotrzymania przez obwodowe komisje wyborcze kopert zwrotnych wynikały z nieotrzymania przez wyborców pakietów wyborczych, a wszyscy ci wyborcy zamierzali głosować na kandydata, który otrzymał w ponownym głosowaniu mniejszą liczbę głosów, to i tak nie spowodowałoby to zmiany wyniku wyborów.

Odnosząc się do zarzutów Prokurator Generalny wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu. Zdaniem Prokuratora Generalnego tylko przepisy regulujące formalne procedury mające zastosowanie do postępowania przed ustawowymi organami wyborczymi można zakwalifikować jako przepisy dotyczące głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów. Z treści art. 82 § 1 pkt 2 k.wyb. wynika, że chodzi w nim o naruszenia przepisów, których dopuścił się właściwy organ wyborczy. Zgodnie natomiast z art. 6 ust. 2 i 3 u.wyb.2020 to konsul jest podmiotem odpowiedzialnym za przesłanie wyborcy głosującemu korespondencyjnie za granicą pakietu wyborczego albo przekazanie go w urzędzie konsularnym. Konsul nie jest jednak organem wyborczym, a zatem zarzut dotyczący podejmowanych przez niego działań nie odnosi się do naruszenia przepisów przez właściwy organ wyborczy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 129 ust. 2 Konstytucji RP, wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie, które zostały określone w przepisach ogólnych art. 82 i 83 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 684 ze zm., dalej „k.wyb.”) oraz w przepisach szczególnych art. 321-324 k.wyb i art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta

Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz. U. poz. 979, dalej „u.wyb. 2020”).

Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb., przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Wymagania formalne protestu określono w art. 321 k.wyb. Zgodnie z art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 u.wyb.2020 konsul nie później niż 6 dni przed dniem wyborów, wysyła pakiet wyborczy do wyborcy wpisanego do spisu wyborców, który wyraził zamiar głosowania korespondencyjnego za granicą, z zastrzeżeniem ust. 3, pocztą nierejestrowaną. Konsul może przekazać pakiet wyborczy również w inny sposób, jeżeli operator wykonujący usługi pocztowe lub przewozowe w państwie przyjmującym nie daje rękojmi należytego wykonania usługi przesyłki nierejestrowanej. Zastrzeżenie ww. dotyczy sytuacji, w której wyborca zadeklarował zamiar samodzielnego odebrania pakietu wyborczego w urzędzie konsularnym (art. 6 ust. 3 u.wyb.2020). Powyższy przepis nakłada na konsula obowiązek wysłania pakietu wyborczego do wyborcy wpisanego do spisu wyborców, określa termin graniczny (maksymalny) wykonania tej czynności („nie później niż 6 dni przed dniem wyborów”) oraz określa formę, w jakiej powinno to nastąpić („pocztą nierejestrowaną”). Przewiduje przy tym, że konsul może zdecydować o innej niż wskazana formie przekazania pakietu wyborczego, z czego można wywieść także obowiązek dochowania należytej staranności przy wyborze operatora pocztowego, uzależnioną od aktualnej sytuacji na obszarze właściwego dla niego obwodu wyborczego. Ustawodawca założył w ten sposób, że – co do zasady – podjęcie przez konsula działań, o których mowa w art. 6 ust. 2 zd. 1 u.wyb.2020 powinno umożliwić terminowe przekazanie przesyłki zawierającej pakiet wyborczy, a ewentualne zastrzeżenia co do jej należytego wykonania przez

miejscowego operatora wykonującego usługi pocztowe lub przewozowe mogą skutkować zmianą operatora pocztowego lub zakresu wybranej usługi.

W okolicznościach niniejszej sprawy konsul RP w L., po otrzymaniu informacji od wnoszącej protest o opóźnieniu w doręczeniu pakietu wyborczego przed I turą głosowania, zmienił opcję wysyłki na przyspieszoną, w ramach której operator pocztowy gwarantuje doręczenie przesyłki w ciągu 2 dni od wysłania. Wobec powyższego sąd najwyższy nie stwierdził naruszenia przez konsula RP w L. - jako podmiotu wykonującego czynności zlecone w procesie wyborczym na etapie głosowania - czynnego prawa wyborczego przez niedoręczenie Z. D. H. pakietu wyborczego. Konsul wypełnił nałożone na niego obowiązki, odpowiednio zareagował na informację o opóźnionym doręczeniu pakietu po I turze wyborów, wybierając usługę „przesyłka przyspieszona”. Nadto wskazać należy, że poza oświadczeniem, że wnosząca protest nie otrzymała pakietu wyborczego, nie przedłożyła na tę okoliczność żadnych dowodów, ponieważ przesyłki były nierejestrowane. Konsul RP w L. potwierdził natomiast, że wnosząca protest nie głosowała w obwodzie wyborczym w L. Wobec powyższego Sąd Najwyższy przyjął, że pakiet wyborczy do wnoszącej protest nie dotarł. Podkreślić jednak należy, że art. 6 ust. 2 u.wyb.2020 nie daje żadnych podstaw do formułowania zarzutu niedoręczenia pakietu wyborczego. Przepis ten nakłada na konsula obowiązek wysłania pakietu wyborczego do konkretnej grupy wyborców w terminie i w formie przewidzianych w art. 6 ust. 2 zd. 1 u.wyb.2020. Sam brak możliwości oddania głosu z uwagi na nieotrzymanie pakietu wyborczego nie może być zatem – w prosty sposób – odnoszony do tej sfery działań, które konsul miał podjąć na podstawie art. 6 ust. 2 u.wyb.2020. niedoręczenie pakietu wynikało natomiast z ewentualnych zaniechań operatora pocztowego lub samej wnoszącej protest.

Reasumując Sąd Najwyższy nie stwierdził okoliczności wskazujących na niedopełnienie przez konsulów obowiązków określonych w art. 6 ust. 2 u.wyb.2020. Brak jest podstaw do obarczania konsulów odpowiedzialnością za nieterminowe dostarczenie przesyłek pocztowych. Podkreślić należy, że konsul dochował należytej staranności i w myśl art. 6 ust. 2 zd. 2 po zgłoszeniu przez wnoszącą protest nieotrzymania pakietu wyborczego przed I turą wyborów

Prezydenta RP, zmienił usługę na przyspieszoną, w ramach której operator pocztowy dawał gwarancję doręczenia w ciągu 2 dni od wysłania.

Uwzględniając poczynione ustalenia, a przede wszystkim odnosząc się do podnoszonego w niniejszym postępowaniu naruszenia art. 6 ust. 2 u.wyb.2020. należało wyrazić opinię, że zarzut podniesiony przez Z. D. H. jest niezasadny. Z tego względu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 323 § 1 i 2 k.wyb. w zw. z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020 orzekł, jak w sentencji postanowienia.